

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА
НАУКОВА
УСТАНОВА

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ

УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ШКОЛЯРІВ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ.....	142
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., ТУРЯНИЦЯ У.І. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	144
МОЛНАР Т.І., САБАДОШ О.В. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	146
МОЛНАР-ЧАТЛОШ А. О. ФОКУС ПРОГРАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	148
МОРОЗ Ф. В. ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА, ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	150
МОЧАН Т.М., МОРДАНИНЕЦЬ С.І. СУТНІСНІ АСПЕКТИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ.....	153
НЕДОСЄКА І. Р., ХОМА О.М. ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ ПРО ТЕКСТ У 1-2 КЛАСАХ.....	155
НЕМЕШ Н.В., ТУРІНА М.Г., МОЧАН Т.М. РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	157
ПАВКО А.І. МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ МАРІУПОЛЯ: РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.....	159
ПИНЗЕНИК О. М., БОКОЧ В. І. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	163
ПИНЗЕНИК О.М., КОХАН М. Д. ВИКОРИСТАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	165
ПИНЗЕНИК О.М., МАДОВЧИК С.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	167
ПІНЯШКО Я.М., МОЛНАР Т.І. ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	170
ПОПОВИЧ О.М., САВКО М.М. ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ВИД ДИТЯЧОЇ АКТИВНОСТІ.....	172
РЕЗНІКОВА К.В. СУЧАСНИЙ УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР.....	174
РЕЙПАШ Ю. В., ЛАЛАК Н. В. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ.....	176
РЕПКО І. П. МОЖЛИВОСТІ ПОЗААУДИТОРНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ДЛЯ МОТИВАЦІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	178
РОЗМАН І.І., ЛЕМАК О.І. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ У ЗАКАРПАТТІ.....	181
РУДЮК В.В. ІНТЕГРАЦІЯ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ З ПРАКТИЧНИМИ ГАЛУЗЯМИ ЖИТТЯ:ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	183
РЯБЕЦЬ Д. В. ВИТОКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФАСИЛІТАЦІЇ В ОСВІТІ.....	185
СЕМЧИЩЕ А. Й, ЛАЛАК Н. В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ STEM-ОСВІТИ.....	187
СИНЕВИЧ І.С., КУЛАКОВА В.М. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	190
СИНЕВИЧ І.С., КУЧІНКА Я.С. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	192

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

4. Олійник Н.А., Білик Т.С., Басюк А.М. Формування толерантності у молодших школярів. *Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 6 (11). С.299-308.

УДК 316.7:005.336.2:373.3.011.3-052

МІШКУЛИНЕЦЬ О.О,
кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти
та освітнього менеджменту

Мукачівський державний університет.

ТУРЯНИЦЯ У.І.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
Мукачівський державний університет

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Молодший шкільний вік є важливим періодом для інтелектуального, фізичного і емоційного розвитку особистості. Цей вік характеризується максимальною пізнавальною активністю, коли діти вчатьс я дивитися, слухати, виділяти головні ознаки предметів, бачити в предметі багато різних деталей, розвивається наочно-образне мислення, довільна пам'ять, увага притягується яскравим, наочним матеріалом, емоційним викладом [3, с.22]. Саме тому у цьому віці вагомим завданням є: збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання шани до національної і світової культурної спадщини; набуття досвіду творення художніх образів через опанування елементарними мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей; розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво; розвиток уміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках; формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні; формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем; виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання [3, с.17–18].

Метою початкової освіти, як задекларовано у Державному стандарті початкової освіти (далі – Стандарт), є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. У Стандарті вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу, а однією із ключових компетентностей виокремлено

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

культурну, яка передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості [4]. Формування культурної та інших компетентностей, цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті, поваги до національної та світової мистецької спадщини, є, як зазначено у документі, метою мистецької освітньої галузі. Відповідно, здобувач освіти: виявляє художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва; пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи емоційно-чуттєвого досвіду, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва; пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво [4].

У концепції Нової української школи представлено визначення ключової компетентності «обізнаність та самовираження у сфері культури», яке трактується як «здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Ця компетентність передбачає глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших» [1].

Враховуючи сучасні підходи, О. Лобова та співавтори розглядають культурну компетентність школяра як «інтегроване особистісне утворення, що поєднує знання, погляди, цінності, уміння та навички у сфері національної та світової культури, спроможність сприймати, на доступному рівні аналізувати й оцінювати культурні феномени, практично застосовувати набутий досвід культурної діяльності в житті» [2, с.269]. Формування культурної компетентності школярів у мистецькій освіті автори визначають як спеціально організований, цілеспрямований процес опанування дитиною знань, умінь і навичок, цінностей і досвіду культурної діяльності засобами мистецтва (у навчальній і позаурочній роботі) [2, с.269]. Науковці акцентують увагу на тому, що «феномен культурного виховання учнів стосується, насамперед, розширення меж власне музичного виховання на загальномистецькі обрії, що передбачає: формування в дітей потреб у мистецтві, культурі як невід'ємній, необхідній та прекрасній частині людського життя; виховання любові до національної культури засобами ознайомлення школярів із народним, класичним і сучасним мистецтвом України; формування «мистецько-інтернаціональних» якостей через залучення дітей до найкращих надбань світової культури; становлення культури сприймання й розуміння творів різних видів мистецтва (літературного, образотворчого, театрального тощо); прийняття та застосування в житті культурних надбань, національних і загальнолюдських культурних цінностей тощо» [2, с.270]. Погоджуємося, що основними векторами формування культурної компетентності школярів у мистецькій освіті можна виділити: національний, що передбачає опанування культурної спадщини, традицій та цінностей рідного народу; інтеркультурний, спрямований на розуміння,

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

осягнення та прийняття культурних традицій, цінностей і феноменів інших народів [2, с.270].

Отже, культурна компетентність є важливою якістю особистості, яка уможливує «входження» дітей молодшого шкільного віку у світ мистецтва, залучення до загальнокультурних цінностей, формування естетичних почуттів та смаку. Вчителі початкових класів покликані сформувати цю компетентність, використовуючи при цьому як традиційні так і інноваційні методи, прийоми, засоби тощо.

Література:

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249613934>

2. Лобова О., Сбруєва А., Бойченко М. Формування культурної компетентності школярів у процесі мистецької освіти в «Новій українській школі». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020, № 3-4 (97-98). С.266-276.

3. Мистецтво: особливості викладання в початковій школі: навчально-методичний посібник / автор-уклад. В. П. Мартинова. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 111 с.

4. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України № 87 від 21.02.2018 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text>

УДК 004.031.42-049.7:004.77:373.091.2:373.3.015.31

МОЛНАР Т.І., САБАДОШ О.В.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сучасне суспільство та динамічні зміни в усіх сферах людської діяльності зумовлюють потребу в розвитку творчих особистостей з високим рівнем інтелектуального розвитку, здатних до нестандартних, несподіваних та оригінальних рішень. Відповідно до Концепції «Нова українська школа», метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь, враховуючи вікові, індивідуальні та психофізіологічні особливості й потреби, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Тому актуальною проблемою в теорії та практиці сучасної початкової школи є питання формування й розвитку творчих умінь у здобувачів початкової освіти.

Досить ефективним для формування творчих умінь молодших школярів є інтерактивні технології, які роблять освітній процес більш творчим, вчать учнів мислити, виділяти головне, висловлювати й аргументувати власні думки. Як відомо, процес навчання в активній формі сприяє напруженій розумовій роботі суб'єкта навчання, стимулює самостійність, активність, розвиває творче мислення.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>